

-Sverdfisken kommer

Av TORBJØRN EIDHAMMER

Eksotiske fisker er på vei nordover med de varme strømmene. I fremtiden kan sverdfisk, tunfisk og fargerike sørlige arter bli vanlige i Norge.

Det blir trolig så varmt at eksotiske fiskearter vil slå seg ned i våre havområder, mener havforskere.

- For våre havområder vil vi få en gjennomsnittlig temperaturøkning på 1-2 grader i Barentshavet. Det høres kanskje ikke mye ut, men fra år 2050 vil vi få et helt annet økosystem, sier seniorforsker Svein Sundby hos Havforskningsinstituttet.

Nord for Stad har temperaturøkninger siden 70-tallet ført til en tre ganger så stor fiskebestand blant boreale arter. Dette er fisker som torsk, hyse, sei, kolmule og makrell.

- I Nordsjøen har de samme artene vært i tilbakegang i samme periode, forteller Sundby.

Raske endringer

- Mot midten av dette århundret kan det bli en kraftig økning og videre forflytning nordover. Disse endringene kan skje så raskt at vi ikke er i stand til å forutsi konsekvensene, sier Sundby til VG.

Han snakker om at nye arter vil invadere det norske økosystemet, og at kjente fisker som makrell, torsk og hyse vil trekke østover i Barentshavet.

Sverdfiskfangst

Sverdfisk er en sjelden gjest, men stadig oftere å se langs norskekysten. Siden 1990 er det gjort 18 observasjoner. I 2006 ble det fanget fire sverdfisker i Norge, blant annet utenfor Kragerø (Telemark), Tysfjord (Nordland) og Gratangen (Troms). I Vinjefjorden i Sør-Trøndelag fikk Unni Justsen en 22 kilo tung og 185 cm lang sverdfisk i garnet.

- Varmere sjøvann og store forekomster av sild, makrell og kolmule gjør våre farvann stadig mer attraktiv for større fisk fra sør, som sverdfisken, sier Sundby.

Sundby mener den totale mengden fisk i nordlige områder kan bli to-tre ganger større enn i dag.

Anslaget forutsetter at de såkalte langperiodiske naturlige klimaendringene fortsetter som i det 20. århundret.

- Alle vil nordover

- Vi vil se fisker fra tempererte og kanskje til og med subtropiske områder i våre farvann i fremtiden. Alle arter beveger seg nordover, sier Sundby.

E-post: torbjorn.eidhammer@vg.no

Disse kan bli vanlige i våre farvann

Foto: PRIVAT

St. Petersfisk (*Zeus faber*)

I 2009 fikk Daniel N. Ege og Kristian T. Frøyland en St. Petersfisk i garnet utenfor øya Hidle, ved Stavanger.

Område: Havfisk i Middelhavet, Det indiske hav, Atlanterhavet og Stillehavet.

I Norge: Registrert helt opp til Nord-Norge. Meldinger om suksessfull gyting langs norskekysten.

Foto: OTTE BJELLAND / IMR

Svartflabben (*Lophius budegassa*)

En fisk i breiflabbfamilien.

Område: Atlanterhavet, Middelhavet og vestlige deler av Stillehavet.

I Norge: Fanget nord til Vestfjorden (Nordland). Også registrert sør for Stad. Tidligere kun kjent fra Møre.

Foto: Otte Bjelland / IMR

Mulle (*Mullus surmuletus*)

Fisket i Etnefjorden.

Område: Middelhavet, øst til Svartehavet og på vestkysten av Sør-Europa og Nord-Afrika.

I Norge: En rekke meldinger om fangst nord til Hordaland. - Mulle er i ferd med å få vellykkede gytemuligheter i våre farvann, sier Otte Bjelland hos Havforskningsinstituttet.

Foto: BJØRN ERIK LARSEN

Havabor (*Dicentrarchus labrax*)

Område: Nord til den sørlige delen av Nordsjøen. Vanlig i Middelhavet og Svartehavet.

I Norge: Første havabor ble fanget på stang i Oslofjorden i 1982. Havabor er i nyere tid fisket på 70-80 meters dyp i Oslofjorden i vinterhalvåret, noe som kan tyde på overvintring. - Registrert også i de nordligste fylker, opplyser Bjelland.

kommer til Norge

Sverdfisk

(*Xiphias gladius*)

– I 2006 fikk Unni Justsen en 22 kilo tung sverdfisk i Vinjefjorden i Sør-Trøndelag.

Område: Finnes i alle hav, men hovedsakelig i tropiske til tempererte farvann.

I Norge: Hyppigere besøk siden 1990. 18 observasjoner nord for polarsirkelen. Sverdfisken ble fanget fire ulike steder langs kysten vår i 2006.

Foto: PRIVAT

Kjente fisker i bevegelse:

Nordsjøen var et viktig fiskeområde for torsk på 80-tallet. Nå trekker den nordover. **Torsk og hyse** har trukket nordover i Barentshavet, men vil ikke trekke inn i Polhavet, siden de er bunnfisker. Det er ikke mulig for torsk og hyse å svømme i bunnen av Polhavet, derfor trekker den østover og inn i russisk sone.

– **Breiflabben** kan regnes som en sørlig art i våre farvann. I løpet av de siste ti årene har det meste av breiflabb-fisket flyttet seg stadig nordover. Fram til 2009 var fiskefeltene på Mørekylen de viktigste for breiflabb. Nordlige felt har blitt større, og i 2010 var Lofoten-Sør-Troms det området med mest breiflabb-fangst. I 2011 flyttet det seg videre nordover til Nord-Troms-Vest-Finnmark, forteller Bjelland i Havforskningsinstituttet.

Lysing eller «svartkjef» / «kolkjef» er også på vei nordover. Fisken som tidligere bare var vanlig lenger sør, fanges nå stadig utenfor Hordaland. Det er observert lysing-yngel på tokt i Lofoten i 2012. Her ble en 5 cm stor lysing tatt i trål ved Hølla, utenfor Svolveær.

Lyren går sjelden nord for Helgeland. Den er på vei nordover.

Torskearten **kolmule og makrell** kan bli aktuell å finne i Barentshavet.

Kilde: Ekspert og forsker Otte Bjelland, Havforskningsinstituttet.

Alger

(sørlige arter som har ekspandert i Norge)

Rødalger som fiskeløk, aspargesalge, prikket silkeving, fagerdokka og brunalger som stripesveig og flutagl er blitt langt vanligere enn tidligere i Norge. Før var disse sjeldne sørlige arter på grunn av lavere temperaturer i Norge.

JAPANSK SJØLYNG:

Kom til Norge i 1996.

Foto: VIVIAN HUSA/IMR

BUTARE: De varme somrene i 1997, 2002 og 2006 gikk hardt utover butaren på Sørvestlandet.

Foto: BERNT R. OLSEN

Stillehavsøsters

(*Crassostrea gigas*)

Flatøsters (t.v.) og Stillehavsøsters.

Område: Opprinnelig fra Asia, og er en av verdens største oppdrettsarter.

I Norge: Innført som oppdrettsart i 1979. Finnes nå mange steder langs kysten av Sør-Norge. Kan føre til betydelige endringer i økosystemene.

Foto: Havforskningsinstituttet / IMR

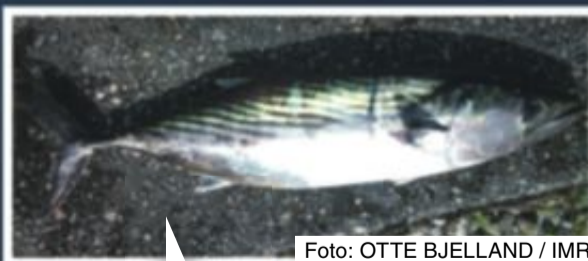

Foto: OTTE BJELLAND / IMR

Stripa pelamide

(*Sarda sarda*)

Tunfisk-familien

Område: Tropiske og tempererte havområder. Kystnær fra vestkysten av Sør-Afrika og helt nord til Vest-Europa. Middelhavet og Svartehavet.

I Norge: Har vært registrert før, men i 2009 ble det gjort et funn i Høydalsfjorden ved Florø. Større funn i 2010 (100-200 individ) ved kysten sør for Stad.

